T094 ATĐ 6 (06) Luận A Tỳ Đạt Ma Đại Tỳ Bà Sa Q155-Căn Uẩn-Luận về Nhất Tâm

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

CHÖÔNG VI: CAÊN UAÅN (Tieáp Theo)

Phaåm Thöù Naêm: LUAÄN VEÀ NHAÁT TAÂM (Phaàn 1)

Caùc phaùp cuøng vôùi taâm khôûi nhö nhau-truù nhö nhau-dieät nhö nhau, phaùp aáy töông öng vôùi taâm chaêng? Caùc chöông nhö vaäy vaø giaûi thích veà nghóa cuûa töøng chöông ñaõ lónh hoäi roài, tieáp theo neân phaân bieät roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Bôûi vì caàn phaûi ngaên chaën yù noùi Töông öng khoâng phaûi laø thaät, cho ñeán noùi roäng ra, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Hoûi: Caùc phaùp cuøng vôùi taâm khôûi nhö nhau-truù nhö nhau-dieät nhö nhau, phaùp aáy töông öng vôùi taâm chaêng? Ñaùp: Neáu phaùp töông öng vôùi taâm, thì phaùp aáy cuøng vôùi taâm khôûi nhö nhau-truù nhö nhau-dieät nhö nhau, ñoù laø taát caû taâm sôû phaùp. Coù phaùp cuøng vôùi taâm khôûi nhö nhau-truù nhö nhau-dieät nhö nhau, maø phaùp aáy khoâng phaûi laø töông öng vôùi taâm, ñoù laø saéc tuøy taâm chuyeån, taâm baát töông öng haønh. Trong naøy, Khôûi thì goïi laø Sinh, Truù thì goïi laø Laõo, Dieät thì goïi laø Voâ thöôøng. Hoûi: Caùc phaùp cuøng vôùi taâm khôûi nhö nhau-truù nhö nhau-dieät nhö nhau, phaùp aáy cuøng moät sôû duyeân vôùi taâm chaêng? Ñaùp: Neáu phaùp cuøng moät sôû duyeân vôùi taâm, thì phaùp aáy cuøng vôùi taâm khôûi nhö nhau-truù nhö nhau-dieät nhö nhau, ñoù laø taát caû taâm sôû phaùp. Coù phaùp cuøng vôùi taâm khôûi nhö nhau-truù nhö nhau-dieät nhö nhau, maø phaùp aáy khoâng phaûi laø cuøng moät sôû duyeân vôùi taâm, ñoù laø saéc tuøy taâm chuyeån, taâm baát töông öng haønh. Hoûi: Vì sao laïi soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Bôûi vì caàn phaûi ngaên chaën yù noùi Sôû duyeân khoâng phaûi laø thaät, cho ñeán noùi roäng ra, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Nghóa veà Tuøy taâm chuyeån coù möôøi loaïi, ñoù laø khôûi nhö nhau, truù nhö nhau, dieät nhö nhau, quaû nhö nhau, ñaúng löu nhö nhau, dò thuïc nhö nhau, thieän thì thieän, baát thieän thì baát thieän, voâ kyù thì voâ kyù, thuoäc veà trong moät ñôøi. Quaû nhö nhau, ñoù laø quaû Ly heä. Ñaúng löu nhö nhau, ñoù laø quaû Ñaúng löu. Dò thuïc nhö nhau, ñoù laø quaû Dò thuïc. Thuoäc veà trong moät ñôøi, ñoù laø cuøng moät ñôøi thaâu nhieáp. Ñaây laø noùi veà töôùng chung. Neáu noùi rieâng bieät, thì trong Ñaïo ñoaïn kieát thuoäc höõu laäu coù taùm nghóa veà Tuøy chuyeån, ñoù laø khôûi nhö nhau, truù nhö nhau, dieät nhö nhau, quaû nhö nhau, ñaúng löu nhö nhau, dò thuïc nhö nhau, ñeàu laø thieän, thuoäc

veà moät ñôøi. Trong Ñaïo gia haïnh-giaûi thoaùt-thaéng tieán thuoäc höõu laäu, vaø caùc phaåm taâm thieän höõu laäu khaùc, coù baûy nghóa veà Tuøy chuyeån, ñoù laø khôûi nhö nhau, truù nhö nhau, dieät nhö nhau, ñaúng löu nhö nhau, dò thuïc nhö nhau, ñeàu laø thieän, thuoäc veà moät ñôøi. Trong Ñaïo ñoaïn kieát thuoäc voâ laäu cuõng coù baûy nghóa veà Tuøy chuyeån, ñoù laø khôûi nhö nhau, truù nhö nhau, dieät nhö nhau, quaû nhö nhau, ñaúng löu nhö nhau, ñeàu laø thieän, thuoäc veà moät

ñôøi. Trong Ñaïo gia haïnh-giaûi thoaùt-thaéng tieán thuoäc voâ laäu coù saùu nghóa veà Tuøy chuyeån, ñoù laø khôûi nhö nhau, truù nhö nhau, dieät nhö nhau, ñaúng löu nhö nhau, ñeàu laø thieän, thuoäc veà moät ñôøi. Phaåm taâm baát thieän coù baûy nghóa veà Tuøy chuyeån, ñoù laø khôûi nhö nhau, truù nhö nhau, dieät nhö nhau, ñaúng löu nhö nhau, dò thuïc nhö nhau, ñeàu laø baát thieän, thuoäc veà moät ñôøi. Phaåm taâm voâ kyù coù saùu nghóa veà Tuøy chuyeån, ñoù laø khôûi nhö nhau, truù nhö nhau, dieät nhö nhau, ñaúng löu nhö nhau, ñeàu laø voâ kyù, thuoäc veà moät ñôøi. Vaû laïi, taâm-taâm sôû phaùp laàn löôït chuyeån ñoåi höôùng veà nhau, do naêm nhaân duyeân cho neân goïi laø Tuøy chuyeån, ñoù laø bôûi vì sôû y, bôûi vì sôû duyeân, bôûi vì haønh töôùng, bôûi vì quaû, bôûi vì dò thuïc. Taâm cuøng vôùi saéc tuøy taâm chuyeån, taâm baát töông öng haønh laàn löôït chuyeån ñoåi höôùng veà nhau, do hai nhaân duyeân cho neân goïi laø Tuøy chuyeån, ñoù laø bôûi vì quaû, bôûi vì dò thuïc. Nghóa veà Tuøy chuyeån noùi roäng ra nhö chöông Taïp Uaån. Caùc phaùp cuøng khôûi vôùi taâm vaø khoâng lìa taâm, phaùp aáy cuøng truù- cuøng dieät vôùi taâm vaø khoâng lìa taâm chaêng? Cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Vì sao laïi soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Trong phaåm luaän tröôùc tuy giaûi thích veà saùt-na dieät cuûa caùc taâm-taâm sôû phaùp..., nhöng chöa phaân tích veà caùc saéc..., nay muoán phaân tích veà ñieàu aáy cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Laïi bôûi vì ngaên chaën nhöõng Sa-moân chaáp tröôùc baøn luaän veà ba saùt-na, ñoù laø coù Sa-moân noùi caùc saéc phaùp truù trong ba saùt-na, noùi taâm- taâm sôû trong moät saùt-na thì dieät. Hoï laïi coù hai loaïi: 1. Luaän Taïp Sinh. 2. Luaän Thöù Ñeä. Phaùi luaän Taïp Sinh ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: "Döïa vaøo Nhaõn caên thöù nhaát sinh ra Nhaõn thöùc thöù nhaát, luùc aáy cuøng sinh ra roài thì Nhaõn caên truù maø Nhaõn thöùc dieät. Döïa vaøo Nhaõn caên thöù hai sinh ra Nhaõn thöùc thöù

hai, luùc aáy cuøng sinh ra roài thì Nhaõn caên truù maø Nhaõn thöùc dieät. Döïa vaøo Nhaõn caên thöù ba sinh ra Nhaõn thöùc thöù ba, luùc aáy cuøng sinh ra roài thì Nhaõn caên truù maø Nhaõn thöùc dieät. Neân bieát laø cuøng dieät vôùi Nhaõn thöù nhaát." Hoûi: Ñieàu aáy coù loãi gì? Ñaùp: Ñoù laø Nhaõn thöùc thöù nhaát coù sôû y sinh ra, khoâng coù sôû y dieät ñi; Nhaõn thöùc thöù hai cuõng nhö vaäy. Nhaõn thöùc thöù ba coù sôû y sinh ra, tuy coù sôû y dieät maø laø sôû y khaùc. Ñoù goïi laø loãi cuûa ñieàu aáy, bôûi vì Thöùc tuøy theo sôû y maø coù sinh dieät. Phaùi luaän Thöù Ñeä ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: "Döïa vaøo Nhaõn caên thöù nhaát sinh ra Nhaõn thöùc thöù nhaát, luùc aáy cuøng sinh ra roài thì Nhaõn caên truù maø Nhaõn thöùc dieät. Tieáp theo laïi döïa vaøo ñoù sinh ra Nhaõn thöùc thöù hai, Nhaõn caên truù maø Nhaõn thöùc dieät. Sau cuøng laïi döïa vaøo ñoù sinh ra Nhaõn thöùc thöù ba, Thöùc naøy vaø Caên cuøng luùc maø dieät." Hoûi: Ñieàu aáy coù loãi gì? Ñaùp: Ñoù laø Nhaõn thöùc thöù nhaát coù sôû y sinh ra, khoâng coù sôû y dieät ñi; Nhaõn thöùc thöù hai khoâng coù sôû y sinh ra, khoâng coù sôû y dieät ñi; Nhaõn thöùc thöù ba khoâng coù sôû y sinh ra, coù sôû y dieät ñi. Ñoù goïi laø loãi cuûa ñieàu aáy, bôûi vì Thöùc tuøy theo sôû y maø coù sinh dieät. Vaû laïi, hai Luaän aáy coù cuøng sai laàm khaùc, ñoù laø luùc ôû loaøi ngöôøi cheát ñi-sinh vaøo ñòa nguïc, loaøi ngöôøi chöa rôøi boû maø ñaõ mang laáy ñòa nguïc, nhö vaäy thì neõo taïp loaïn vaø thaân taïp

loaïn. Neõo taïp loaïn, ñoù laø höõu tình aáy laø neõo ñòa nguïc, cuõng laø neõo ngöôøi. Thaân taïp loaïn, ñoù laø höõu tình aáy coù thaân ñòa nguïc, cuõng coù thaân ngöôøi, thì trôû thaønh sai laàm lôùn. Döïa vaøo yù Luaän aáy, neáu luùc tieán vaøo Ñònh Voâ töôûng-Dieät taän, thì Ñaïi chuûng cuûa caùc caên cuøng khôûi vôùi taâm vaø khoâng lìa taâm; nhöng Ñònh aáy thì lìa taâm maø truù, lìa taâm maø dieät. Vì ngaên chaën yù chaáp aáy, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Hoûi: Caùc phaùp cuøng khôûi vôùi taâm vaø khoâng lìa taâm, phaùp aáy cuøng truù-cuøng dieät vôùi taâm vaø khoâng lìa taâm chaêng? Ñaùp: Höõu tình ôû coõi Duïc-Saéc, khoâng truù vaøo Ñònh Voâ töôûng-Dieät taän, thì Ñaïi chuûng cuûa caùc caên cuøng khôûi vôùi taâm vaø khoâng lìa taâm, cuøng truù-cuøng dieät vôùi taâm vaø khoâng lìa taâm. Neáu truù trong Ñònh Voâ töôûng- Dieät taän thì luùc aáy seõ lìa taâm. Hoûi: Theá naøo laø lìa taâm? Ñaùp: Luùc aáy lìa taâm maø khôûi, lìa taâm maø truù, lìa taâm maø dieät, bôûi vì taâm-taâm sôû ñoaïn döùt söï noái tieáp nhau cuûa noù. Nhö noùi: Khoâng tu Nhaõn caên cho ñeán YÙ caên. Theá naøo laø khoâng

tu Nhaõn caên? Cho ñeán noùi roäng ra. Tu coù boán loaïi, ñoù laø tu ñaït ñöôïc, tu luyeän taäp, tu ñoái trò, tu loaïi boû. Phaân tích ñaày ñuû nhö chöông Trí Uaån. Nay döïa vaøo hai loaïi tu sau cuøng maø soaïn luaän. Hoûi: Caùc caên nhö Nhaõn..., theá naøo laø khoâng tu, laïi theá naøo laø tu? Ñaùp: Cho ñeán ñaïo ñoái trò caùc caên nhö Nhaõn..., chöa sinh ra thì goïi laø khoâng tu caên; ñaây laø döïa vaøo tu ñoái trò maø noùi. Vaû laïi, cho ñeán taát caû phieàn naõo duyeân vôùi Nhaõn..., chöa ñoaïn-chöa bieát thì goïi laø khoâng tu caên; ñaây laø döïa vaøo tu loaïi boû maø noùi. Neáu ñaïo ñoái trò caùc caên nhö Nhaõn ñaõ sinh ra thì goïi laø tu caên; ñaây laø döïa vaøo tu ñoái trò maø noùi. Vaû laïi, taát caû phieàn naõo duyeân vôùi Nhaõn..., ñaõ ñoaïn-ñaõ bieát thì goïi laø tu caên; ñaây laø döïa vaøo tu loaïi boû maø noùi. Ñaây goïi laø Tyø-baø-sa toùm löôïc ôû nôi naøy. Hoûi: Theá naøo laø khoâng tu Nhaõn caên cho ñeán Thaân caên? Ñaùp: Neáu ñoái vôùi Nhaõn caên chöa lìa tham, chöa lìa duïc-töôùi thaám- öa thích-khao khaùt. Laïi coøn ñaïo voâ giaùn coù theå tröø heát tham coõi Saéc, luùc aáy ñoái vôùi ñaïo naøy chöa tu-chöa an. Nhö khoâng tu Nhaõn caên, khoâng tu Nhó-Tyû-Thieät-Thaân caên cuõng nhö vaäy. Neáu ñoái vôùi Nhaõn caên chöa lìa tham, ñoù laø ñoái vôùi Nhaõn chöa lìa aùi; chöa lìa duïc, ñoù laø ñoái vôùi aùi duïc chöa ñoaïn-chöa bieát; chöa lìa töôùi thaám, ñoù laø ñoái vôùi aùi töôùi thaám chöa ñoaïn-chöa bieát; chöa lìa öa thích, ñoù laø ñoái vôùi aùi öa thích chöa ñoaïn-chöa bieát; chöa lìa khao khaùt, ñoù laø ñoái vôùi aùi khao khaùt chöa ñoaïn-chöa bieát. Laïi coøn ñaïo voâ giaùn coù theå tröø heát tham coõi Saéc, nghóa laø ñaïo voâ giaùn coù theå tröø heát aùi cuûa coõi Saéc; luùc aáy ñoái vôùi ñaïo naøy chöa tu-chöa an, nghóa laø chöa tu taäp vaø chöa an nghæ. Tu ñoù laø tu luyeän taäp, an ñoù laø tu ñaït ñöôïc. Laïi nöõa, Khôûi goïi laø Tu, Dieät goïi laø An. Laïi nöõa, ñaõ Sinh ra goïi laø Tu, ñaõ Dieät ñi goïi laø An. Neân bieát trong naøy, neáu ñoái vôùi Nhaõn caên chöa lìa tham..., laø döïa vaøo tu ñoái trò maø noùi, hoaëc laø döïa vaøo tu loaïi boû maø noùi. Laïi coøn ñaïo voâ giaùn coù theå tröø heát tham coõi Saéc..., laø döïa vaøo tu loaïi boû maø noùi, hoaëc laø döïa vaøo tu ñoái trò maø noùi. Coù ngöôøi noùi: Neáu ñoái vôùi Nhaõn caên chöa lìa tham..., nghóa laø aùi duyeân vôùi Nhaõn

caên chöa ñoaïn-chöa bieát. Laïi coøn ñaïo voâ giaùn coù theå tröø heát tham coõi Saéc..., nghóa laø nhöõng phieàn naõo khaùc duyeân vôùi Nhaõn caên chöa ñoaïn-chöa bieát. Coù ngöôøi noùi: Neáu ñoái vôùi Nhaõn caên chöa lìa tham..., nghóa laø chöa ñoaïn ñöôïc raøng buoäc. Laïi coøn ñaïo voâ giaùn coù theå tröø heát tham coõi Saéc..., nghóa laø chöa chöùng ñöôïc lìa raøng buoäc. Nhö chöa ñoaïn ñöôïc raøng buoäc-chöa chöùng ñöôïc lìa raøng buoäc, nhö vaäy chöa giaûm bôùt sai laàm-chöa tu taäp coâng ñöùc, chöa töø boû thaáp

keùm-chöa chöùng ñöôïc cao ñeïp, chöa rôøi boû voâ nghóa-chöa ñaït ñöôïc coù nghóa, chöa loaïi tröø noãi khoå noùng böùc cuûa coù aùi-chöa tieáp nhaän nieàm vui thö thaùi khoâng coù aùi, neân bieát cuõng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Neáu ñoái vôùi Nhaõn caên chöa lìa tham..., nghóa laø ñaïo voâ giaùn chöa khôûi leân taùc duïng. Laïi coøn ñaïo voâ giaùn coù theå tröø heát tham coõi Saéc..., nghóa laø ñaïo giaûi thoaùt chöa khôûi leân taùc duïng. Coù ngöôøi noùi: Neáu ñoái vôùi Nhaõn caên chöa lìa tham..., nghóa laø chöa coù theå lìa nhieãm cuûa coõi Duïc, cho ñeán lìa nhieãm cuûa Tónh löï thöù ba. Laïi coøn ñaïo voâ giaùn coù theå tröø heát tham coõi Saéc..., nghóa laø chöa coù theå lìa nhieãm cuûa Tónh löï thöù tö. Nhö khoâng tu Nhaõn caên, khoâng tu boán caên coøn laïi cuõng nhö vaäy. Hoûi: Theá naøo laø khoâng tu YÙ caên? Ñaùp: Neáu ñoái vôùi YÙ caên, chöa lìa tham, chöa lìa duïc-töôùi thaám-öa thích-khao khaùt. Laïi coøn ñaïo voâ giaùn coù theå tröø heát tham coõi Voâ saéc, luùc aáy ñoái vôùi ñaïo naøy chöa tu-chöa an. Neáu ñoái vôùi YÙ caên chöa lìa tham, ñoù laø ñoái vôùi YÙ chöa lìa aùi; nhöõng caâu coøn laïi noùi nhö tröôùc. Laïi coøn ñaïo voâ giaùn coù theå tröø heát tham coõi Voâ saéc, ñoù laø ñaïo voâ giaùn coù theå tröø heát aùi cuûa coõi Voâ saéc; chöa tu- chöa an noùi nhö tröôùc. Neân bieát trong naøy, neáu ñoái vôùi YÙ caên chöa lìa tham..., laø döïa vaøo tu ñoái trò maø noùi, hoaëc laø döïa vaøo tu loaïi boû maø noùi. Laïi coøn ñaïo voâ giaùn coù theå tröø heát tham coõi Voâ saéc..., laø döïa vaøo tu loaïi boû maø noùi, hoaëc laø döïa vaøo tu ñoái trò maø noùi. Tieáp theo coù boán ngöôøi noùi nhö tröôùc neân bieát. Thöù naêm coù ngöôøi noùi: Neáu ñoái vôùi YÙ caên chöa lìa tham..., nghóa laø chöa coù theå lìa nhieãm cuûa coõi Duïc cho ñeán Voâ sôû höõu xöù. Laïi coøn ñaïo voâ giaùn coù theå tröø heát tham coõi Voâ saéc..., nghóa laø chöa coù theå lìa nhieãm cuûa Phi töôûng phi phi töôûng xöù. Nhö noùi: Tu Nhaõn caên cho ñeán YÙ caên. Hoûi: Theá naøo laø tu Nhaõn caên cho ñeán Thaân caên? Ñaùp: Neáu ñoái vôùi Nhaõn caên ñaõ lìa tham, ñaõ lìa duïc-töôùi thaám-öa thích-khao khaùt. Laïi coøn ñaïo voâ giaùn coù theå tröø heát tham coõi Saéc, luùc aáy ñoái vôùi ñaïo naøy ñaõ tu-ñaõ an. Nhö tu Nhaõn caên, tu Nhó-Tyû-Thieät-Thaân caên cuõng nhö vaäy. Hoûi: Theá naøo laø tu YÙ caên? Ñaùp: Neáu ñoái vôùi YÙ caên ñaõ lìa tham, ñaõ lìa duïc-töôùi thaám-öa thích- khao khaùt. Laïi coøn ñaïo voâ giaùn coù theå tröø heát tham coõi Voâ saéc, luùc aáy ñoái vôùi ñaïo naøy ñaõ tu-ñaõ an. Nhöõng caâu vaên naøy neân noùi roäng ra ngöôïc

laïi vôùi phaàn khoâng tu tröôùc ñaây. Nhöõng ngöôøi khoâng thaønh töïu caên Hoïc maø ñaït ñöôïc caên Hoïc, cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Ngöôøi ngu muoäi ñoái vôùi lui suït chaáp raèng lui suït khoâng phaûi laø coù. Vì ngaên chaën yù chaáp aáy ñeå hieån baøy lui suït laø coù thaät, cho neân soaïn

ra phaàn luaän naøy. Hoûi: Nhöõng ngöôøi khoâng thaønh töïu caên Hoïc maø ñaït ñöôïc caên Hoïc, luùc aáy taát caû tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh chaêng? Ñaùp: Neáu tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh, thì luùc aáy taát caû khoâng thaønh töïu caên Hoïc maø ñaït ñöôïc caên Hoïc. Coù luùc khoâng thaønh töïu caên Hoïc maø ñaït ñöôïc caên Hoïc, luùc aáy khoâng phaûi laø tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh, ñoù laø luùc lui suït quaû A-la-haùn, caùc caên Hoïc aáy tröôùc ñaây rôøi boû baây giôø ñaït ñöôïc. Hoûi: Nhöõng ngöôøi khoâng thaønh töïu caên Hoïc maø ñaït ñöôïc caên Hoïc, luùc aáy taát caû laø Ñaúng voâ giaùn cuûa Theá ñeä nhaát phaùp chaêng? Ñaùp: Neáu laø Ñaúng voâ giaùn cuûa Theá ñeä nhaát phaùp, thì luùc aáy taát caû khoâng thaønh töïu caên Hoïc maø ñaït ñöôïc caên Hoïc. Coù luùc khoâng thaønh töïu caên Hoïc maø ñaït ñöôïc caên Hoïc, luùc aáy khoâng phaûi laø Ñaúng voâ giaùn cuûa Theá ñeä nhaát phaùp, ñoù laø luùc lui suït quaû A-la-haùn, caùc caên Hoïc aáy tröôùc ñaây rôøi boû baây giôø ñaït ñöôïc. Hoûi: Vì sao laïi soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Tröôùc tuy bieåu hieän roõ raøng veà töï Theå tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh, maø chöa bieåu hieän roõ raøng veà Ñaúng voâ giaùn duyeân tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh, nay muoán hieån baøy ñieàu aáy cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Hoûi: Nhöõng ngöôøi rôøi boû caên Voâ laäu maø ñaït ñöôïc caên Voâ laäu, luùc aáy taát caû ñeàu töø quaû ñeán quaû chaêng? Ñaùp: Neáu töø quaû ñeán quaû, thì luùc aáy taát caû ñeàu rôøi boû caên Voâ laäu maø ñaït ñöôïc caên Voâ laäu, ñoù laø luùc ngöôøi Döï löu chöùng quaû Nhaát lai, rôøi boû caùc caên Voâ laäu thuoäc veà quaû Döï löu vaø ñaïo cuûa quaû thuø thaéng, ñaït ñöôïc caùc caên Voâ laäu thuoäc veà quaû Nhaát lai. Töø quaû ñeán quaû, laø töø quaû Döï löu ñeán quaû Nhaát lai. Luùc ngöôøi Nhaát lai chöùng quaû Baát hoaøn, luùc ngöôøi Baát hoaøn chöùng quaû A-la-haùn, neân bieát cuõng nhö vaäy. Nhö luùc chöùng quaû, luùc lui suït quaû cuõng nhö vaäy. Coù luùc rôøi boû caên Voâ laäu maø ñaït ñöôïc caên Voâ laäu, luùc aáy khoâng phaûi laø töø quaû ñeán quaû, ñoù laø luùc Ñaïo loaïi trí Hieän quaùn bieân daáy khôûi,

hoaëc laø luùc A-la-haùn Thôøi giaûi thoaùt luyeän caên laøm Baát ñoäng. Hoûi: Luùc Ñaïo loaïi trí daáy khôûi thì coù theå nhö vaäy, luùc A-la-haùn Thôøi giaûi thoaùt luyeän caên laøm Baát ñoäng thì laøm sao coù theå nhö vaäy? Ñaùp: Vaên naøy chæ caàn noùi luùc Ñaïo loaïi trí Hieän quaùn bieân daáy khôûi, khoâng caàn noùi ñeán loaïi khaùc, maø noùi ñeán loaïi khaùc laø muoán hieån baøy trong naøy chæ noùi töø quaû dò thuïc ñeán quaû dò thuïc. Luùc A-la-haùn Thôøi giaûi thoaùt luyeän caên laøm Baát ñoäng, chuûng loaïi veà taùnh tuy khaùc bieät maø chuûng loaïi veà quaû khoâng khaùc nhau, cho neân khoâng goïi laø töø quaû ñeán quaû. Hoûi: Nhöõng ngöôøi rôøi boû caên Voâ laäu-ñaït ñöôïc caên Voâ laäu, luùc aáy taát caû caên Voâ laäu dieät ñi-caên Voâ laäu khôûi leân chaêng? Ñaùp: Neân laøm thaønh boán caâu phaân bieät: 1. Coù luùc rôøi boû caên Voâ laäu-ñaït ñöôïc caên Voâ laäu, maø luùc aáy khoâng phaûi laø caên Voâ laäu dieät ñi-caên Voâ laäu khôûi leân, ñoù laø luùc lui suït quaû A- la-haùn, Baát hoaøn, Nhaát lai, vaø luùc duøng ñaïo theá tuïc ñaït ñöôïc quaû Nhaát lai-Baát hoaøn, bôûi vì luùc baáy giôø caên Voâ laäu khoâng hieän roõ tröôùc maét. 2. Coù luùc caên Voâ laäu dieät ñi-caên Voâ laäu khôûi leân, maø luùc aáy khoâng phaûi laø rôøi boû caên Voâ laäu-ñaït ñöôïc caên Voâ laäu, ñoù laø ñaõ ñaït

ñöôïc caên Voâ laäu hieän roõ tröôùc maét. Dieät ñi vaø khôûi leân, töùc laø caùc caên Voâ laäu cuûa taát caû Quaû-Höôùng ñaõ ñaït ñöôïc tröôùc ñaây, noái tieáp nhau khôûi leân vaø dieät ñi. Luùc aáy khoâng phaûi laø ñaït ñöôïc, bôûi vì khôûi leân Ñaïo ñaõ töøng ñaït ñöôïc hieän roõ ôû tröôùc maét; cuõng khoâng phaûi laø rôøi boû, bôûi vì Thaùnh ñaïo chæ rôøi boû trong ba luùc, maø luùc aáy khoâng phaûi laø luùc naøy: a. Luùc lui suït. b. Luùc ñaït ñöôïc quaû. c. Luùc luyeän caên. 3. Coù luùc rôøi boû caên Voâ laäu-ñaït ñöôïc caên Voâ laäu, maø luùc aáy cuõng laø caên Voâ laäu dieät ñi-caên Voâ laäu khôûi leân, ñoù laø luùc Ñaïo loaïi trí Hieän quaùn bieân daáy khôûi, vaø luùc duøng ñaïo voâ laäu ñaït ñöôïc quaû Nhaát lai-Baát hoaøn, luùc ñaït ñöôïc quaû A-la-haùn, luùc A-la-haùn Thôøi giaûi thoaùt luyeän caên laøm Baát ñoäng. Luùc Ñaïo loaïi trí Hieän quaùn bieân daáy khôûi, rôøi boû caên Voâ laäu, ñoù laø do Kieán ñaïo thaâu nhieáp; ñaït ñöôïc caên Voâ laäu, ñoù laø do Tu ñaïo thaâu nhieáp; caên Voâ laäu dieät ñi, ñoù laø phaåm caâu sinh cuûa Ñaïo loaïi nhaãn; caên Voâ laäu khôûi leân, ñoù laø phaåm caâu sinh cuûa Ñaïo loaïi trí. Luùc duøng ñaïo voâ laäu ñaït ñöôïc quaû Nhaát lai, rôøi boû caên Voâ laäu, ñoù laø thuoäc veà quaû Döï löu vaø ñaïo cuûa quaû thuø thaéng; ñaït ñöôïc caên Voâ

laäu, ñoù laø thuoäc veà quaû Nhaát lai; caên Voâ laäu dieät ñi, ñoù laø thuoäc veà ñaïo voâ giaùn thöù saùu; caên Voâ laäu khôûi leân, ñoù laø thuoäc veà ñaïo giaûi thoaùt thöù saùu. Duøng ñaïo voâ laäu ñaït ñöôïc quaû Baát hoaøn, tuøy theo thích hôïp cuõng nhö vaäy. Luùc ñaït ñöôïc quaû A-la-haùn, rôøi boû caên Voâ laäu, ñoù laø thuoäc veà quaû Baát hoaøn vaø ñaïo cuûa quaû thuø thaéng; ñaït ñöôïc caên Voâ laäu, ñoù laø thuoäc veà quaû A-la-haùn; caên Voâ laäu dieät ñi, ñoù laø phaåm caâu sinh cuûa Ñònh Kim cang duï; caên Voâ laäu khôûi leân, ñoù laø phaåm caâu sinh cuûa Taän trí luùc ñaàu. Luùc A-la-haùn Thôøi giaûi thoaùt luyeän caên laøm Baát ñoäng, rôøi boû caên Voâ laäu, ñoù laø thuoäc veà ñaïo cuûa Thôøi giaûi thoaùt; ñaït ñöôïc caên Voâ laäu, ñoù laø thuoäc veà ñaïo cuûa Baát thôøi giaûi thoaùt; caên Voâ laäu dieät ñi, ñoù laø thuoäc veà ñaïo voâ giaùn thöù chín; caên Voâ laäu khôûi leân, ñoù laø thuoäc veà ñaïo giaûi thoaùt thöù chín. Nhöõng phaàn vò luyeän caên coøn laïi, löôïc bôùt cho neân khoâng noùi ñeán. 4. Coù luùc khoâng phaûi laø rôøi boû caên Voâ laäu-ñaït ñöôïc caên Voâ laäu, maø luùc aáy cuõng khoâng phaûi laø caên Voâ laäu dieät ñi-caên Voâ laäu khôûi leân, ñoù laø tröø ra nhöõng töôùng tröôùc. Trong naøy, thanh Töôùng laø döïa vaøo teân goïi maø chuyeån ñoåi, töùc laø nhöõng phaùp maø ba caâu tröôùc khoâng thaâu nhieáp, laøm thaønh caâu thöù tö. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø phaàn vò caùc dò sinh, cho ñeán phaàn vò Nhaãn taêng thöôïng, ñoái vôùi caên Voâ laäu khoâng phaûi laø rôøi boû, khoâng phaûi laø ñaït ñöôïc, khoâng phaûi laø dieät ñi, khoâng phaûi laø khôûi leân. Luùc truù trong Theá ñeä nhaát phaùp, ñoái vôùi caên Voâ laäu khoâng phaûi laø rôøi boû maø ñaït ñöôïc, khoâng phaûi laø dieät ñi maø khôûi leân. Neáu caùc Thaùnh giaû luùc truù trong Khoå phaùp trí nhaãn, cho ñeán luùc Ñaïo phaùp trí, ñoái vôùi caên Voâ laäu khoâng phaûi laø rôøi boû maø ñaït ñöôïc, cuõng dieät ñi-cuõng khôûi leân. Luùc truù trong Ñaïo loaïi trí nhaãn, ñoái vôùi caên Voâ laäu cuõng rôøi boû-cuõng ñaït ñöôïc, cuõng dieät ñi-cuõng khôûi leân. Luùc töø quaû Döï löu chöùng quaû Nhaát lai, ngöôøi duøng

ñaïo theá tuïc, neáu ñaïo voâ laäu laøm gia haïnh, thì luùc truù trong ñaïo gia haïnh, ñoái vôùi caên Voâ laäu khoâng phaûi laø rôøi boû maø ñaït ñöôïc, dieät ñi maø khoâng phaûi laø khôûi leân. Neáu ñaïo theá tuïc laøm gia haïnh, thì luùc truù trong ñaïo gia haïnh-naêm ñaïo voâ giaùn-naêm ñaïo giaûi thoaùt, ñoái vôùi caên Voâ laäu khoâng phaûi laø rôøi boû maø ñaït ñöôïc, khoâng phaûi laø dieät ñi maø khôûi leân. Luùc truù trong ñaïo voâ giaùn thöù saùu, ñoái vôùi caên Voâ laäu cuõng rôøi boû-cuõng ñaït ñöôïc, khoâng phaûi laø dieät ñi-khoâng phaûi laø khôûi leân. Ngöôøi duøng ñaïo voâ laäu, neáu ñaïo theá tuïc laøm gia haïnh, thì luùc truù trong ñaïo gia haïnh, ñoái vôùi caên Voâ laäu khoâng phaûi laø rôøi boû maø ñaït ñöôïc, khoâng phaûi laø dieät ñi maø khôûi leân.

Neáu ñaïo voâ laäu laøm gia haïnh, thì luùc truù trong ñaïo gia haïnh-naêm ñaïo voâ giaùn-naêm ñaïo giaûi thoaùt, khoâng phaûi laø rôøi boû maø ñaït ñöôïc, cuõng dieät ñi-cuõng khôûi leân. Luùc truù trong ñaïo voâ giaùn thöù saùu, ñoái vôùi caên Voâ laäu cuõng rôøi boû-cuõng ñaït ñöôïc, cuõng dieät ñi-cuõng khôûi leân. Töø quaû Nhaát lai chöùng quaû Baát hoaøn, tuøy theo thích hôïp cuõng nhö vaäy. Töø quaû Baát hoaøn chöùng quaû A-la-haùn, luùc lìa nhieãm cuûa Tónh löï thöù nhaát, ngöôøi duøng ñaïo theá tuïc, neáu ñaïo voâ laäu laøm gia haïnh, thì luùc truù trong ñaïo gia haïnh, ñoái vôùi caên Voâ laäu khoâng phaûi laø rôøi boû maø ñaït ñöôïc, khoâng phaûi laø dieät ñi maø khôûi leân. Neáu ñaïo theá tuïc laøm gia haïnh, thì luùc truù trong ñaïo gia haïnh-chín ñaïo voâ giaùn-chín ñaïo giaûi thoaùt, ñoái vôùi caên Voâ laäu khoâng phaûi laø rôøi boû maø ñaït ñöôïc, khoâng phaûi laø dieät ñi- khoâng phaûi laø khôûi leân. Ngöôøi duøng ñaïo voâ laäu, neáu ñaïo theá tuïc laøm gia haïnh, thì luùc truù trong ñaïo gia haïnh, ñoái vôùi caên Voâ laäu khoâng phaûi laø rôøi boû maø ñaït ñöôïc, khoâng phaûi laø dieät ñi maø khôûi leân. Neáu ñaïo voâ laäu laøm gia haïnh, thì luùc truù trong ñaïo gia haïnh-chín ñaïo voâ giaùn-chín ñaïo giaûi thoaùt, ñoái vôùi caên Voâ laäu khoâng phaûi laø rôøi boû maø ñaït ñöôïc, cuõng dieät ñi-cuõng khôûi leân. Nhö lìa nhieãm cuûa Tónh löï thöù nhaát, cho ñeán lìa nhieãm cuûa Voâ sôû höõu xöù cuõng nhö vaây. Luùc lìa nhieãm cuûa Phi töôûng phi phi töôûng xöù, neáu ñaïo theá tuïc laøm gia haïnh, thì luùc truù trong ñaïo gia haïnh, ñoái vôùi caên Voâ laäu khoâng phaûi laø rôøi boû maø ñaït ñöôïc, khoâng phaûi laø dieät ñi maø khôûi leân. Neáu ñaïo voâ laäu laøm gia haïnh, thì luùc truù trong ñaïo gia haïnh-taùm ñaïo voâ giaùn-taùm ñaïo giaûi thoaùt, ñoái vôùi caên Voâ laäu khoâng phaûi laø rôøi boû maø ñaït ñöôïc, cuõng dieät ñi-cuõng khôûi leân. Luùc truù trong ñaïo voâ giaùn thöù chín, ñoái vôùi caên Voâ laäu cuõng rôøi boû-cuõng ñaït ñöôïc, cuõng dieät ñi-cuõng khôûi leân. Luùc Tín thaéng giaûi luyeän caên laøm Kieán chí, neáu ñaïo theá tuïc laøm gia haïnh, thì luùc truù trong ñaïo gia haïnh, ñoái vôùi caên Voâ laäu khoâng phaûi laø rôøi boû maø ñaït ñöôïc, khoâng phaûi laø dieät ñi maø khôûi leân. Neáu ñaïo voâ laäu laøm gia haïnh, thì luùc truù trong ñaïo gia haïnh, ñoái vôùi caên Voâ laäu khoâng phaûi laø rôøi boû maø ñaït ñöôïc, cuõng dieät ñi-cuõng khôûi leân. Luùc truù trong ñaïo voâ giaùn, ñoái vôùi caên Voâ laäu cuõng rôøi boû-cuõng ñaït ñöôïc, cuõng dieät ñi-cuõng khôûi leân. Luùc A-la-haùn Thôøi giaûi thoaùt luyeän caên laøm Baát ñoäng, noùi nhö lìa nhieãm cuûa Phi töôûng phi phi

töôûng xöù. Tu xen laãn veà Tónh löï, trong saùt-na thöù nhaát thì ñoái vôùi caên Voâ laäu khoâng phaûi laø rôøi boû maø ñaït ñöôïc, dieät ñi maø khoâng phaûi laø khôûi leân;

trong saùt-na thöù hai thì ñoái vôùi caên Voâ laäu khoâng phaûi laø rôøi boû maø ñaït ñöôïc, khoâng phaûi laø dieät ñi maø khôûi leân; trong saùt-na thöù ba thì noùi nhö saùt-na thöù nhaát. Neáu luùc daãn daét phaùt khôûi naêm thoâng-naêm ñaïo voâ giaùn-ba ñaïo giaûi thoaùt; hoaëc laø luùc khôûi leân Voâ löôïng, Giaûi thoaùt theá tuïc, Thaéng xöù, Bieán xöù, Baát tònh quaùn, Trì töùc nieäm, Nieäm truù theá tuïc, Voâ ngaïi giaûi theá tuïc, Nguyeän trí Voâ tranh, Ñònh bieân teá, Khoâng Khoâng, Voâ nguyeän Voâ nguyeän, Voâ töôùng Voâ töôùng, tieán vaøo Ñònh Dieät taän-Töôûng-Vi teá..., thì ñoái vôùi caên Voâ laäu khoâng phaûi laø rôøi boû maø ñaït ñöôïc, khoâng phaûi laø dieät ñi-khoâng phaûi laø khôûi leân. Neáu luùc khôûi leân Tha taâm thoâng voâ laäu; hoaëc laø luùc khôûi leân Nieäm truù voâ laäu, Giaûi thoaùt voâ laäu, Voâ ngaïi giaûi voâ laäu..., thì ñoái vôùi caên Voâ laäu khoâng phaûi laø rôøi boû maø ñaït ñöôïc, cuõng dieät ñi-cuõng khôûi leân. Neáu luùc khôûi leân taâm Vi vi; hoaëc laø luùc khôûi leân Vaên-Tö tueä..., thì ñoái vôùi caên Voâ laäu khoâng phaûi laø rôøi boû-khoâng phaûi laø ñaït ñöôïc, khoâng phaûi laø dieät ñi-khoâng phaûi laø khôûi leân. ÔÛ trong nhöõng phaàn vò sai bieät nhö vaäy, tuøy theo söï thích hôïp laøm thaønh caâu thöù tö, vì vaäy cho neân noùi toùm löôïc laø tröø ra nhöõng töôùng tröôùc. Nhöõng Vò tri ñöông tri caên..., cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Bôûi vì laøm cho ngöôøi nghi ngôø coù ñöôïc quyeát ñònh. Hoûi: Nhö trong luaän Phaåm Loaïi Tuùc noùi: "Theá naøo laø Vò tri ñöông tri caên? Ñaùp: Chöa haún ñaõ Kieán ñeá, chöa haún ñaõ Hieän quaùn, laø caùc Tueä veà Hoïc thuoäc Tueä caên. Neáu caùc caên Tuøy tín-Tuøy phaùp haønh, coù theå Hieän quaùn ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá chöa Hieän quaùn, thì goïi laø Vò tri ñöông tri caên." Vaên aáy chæ noùi ñeán hieän taïi hoøa hôïp, coù taùc duïng coù theå gaùnh vaùc, Vò tri ñöông tri caên, khoâng phaûi laø quaù khöù-vò lai. Ñöøng coù sinh loøng nghi ngôø, chæ coù hieän taïi hoøa hôïp, coù taùc duïng coù theå gaùnh vaùc, laø Vò tri ñöông tri caên, chöù khoâng phaûi laø quaù khöù-vò lai. Bôûi vì laøm cho moái nghi aáy ñöôïc quyeát ñònh, hieån baøy ôû ba ñôøi ñeàu laø caên naøy, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Hoûi: Nhöõng Vò tri ñöông tri caên, luùc aáy taát caû coù theå Hieän quaùn ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá chöa hieän quaùn chaêng? Ñaùp: Neân laøm thaønh boán caâu phaân bieät: 1. Coù luùc Vò tri ñöông tri caên, maø luùc aáy khoâng phaûi laø coù theå Hieän quaùn ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá chöa Hieän quaùn, ñoù laø Vò tri ñöông tri caên,

ôû quaù khöù hoaëc laø vò lai. Bôûi vì luùc aáy coù töôùng cuûa Vò tri ñöông tri caên, cho neân cuõng goïi laø Vò tri ñöông tri caên. Nhöng khoâng phaûi laø coù theå Hieän quaùn ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá chöa Hieän quaùn, bôûi vì taùc duïng cuûa quaù khöù ñaõ ngöøng, taùc duïng cuûa vò lai chöa khôûi leân. 2. Coù luùc coù theå Hieän quaùn ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá chöa Hieän quaùn, maø luùc aáy khoâng phaûi laø Vò tri ñöông tri caên, ñoù laø caùc phaùp khoâng phaûi laø caên coù theå Hieän quaùn ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá chöa Hieän quaùn. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø

Töôûng-Tö-Xuùc-Taùc yù, Duïc-Thaéng giaûi- Taøm-Quyù, khoâng coù Tham-khoâng coù Saân-Khinh an, Xaû-khoâng phoùng daät-khoâng haïi, Taàm-Töù-Saéc tuøy taâm chuyeån, taâm baát töông öng haønh. Nhöõng phaùp nhö vaäy ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá chöa Hieän quaùn, tuy coù theå Hieän quaùn maø khoâng phaûi laø Vò tri ñöông tri caên, bôûi vì goàm coù chín caên laøm thaønh caên naøy. 3. Coù luùc Vò tri ñöông tri caên, maø luùc aáy cuõng coù theå Hieän quaùn ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá chöa Hieän quaùn, ñoù laø Vò tri ñöông tri caên coù theå Hieän quaùn ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá chöa Hieän quaùn, töùc laø Vò tri ñöông tri caên hieän taïi hoøa hôïp coù taùc duïng coù theå gaùnh vaùc. 4. Coù luùc khoâng phaûi laø Vò tri ñöông tri caên, maø luùc aáy cuõng khoâng phaûi laø coù theå Hieän quaùn ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá chöa Hieän quaùn, ñoù laø tröø ra nhöõng töôùng tröôùc. Töùc laø nhöõng phaùp maø ba caâu tröôùc khoâng thaâu nhieáp, laøm thaønh caâu thöù tö. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø tröø ra töï taùnh cuûa Vò tri ñöông tri caên thuoäc ba ñôøi, vaø phaùp khoâng phaûi laø caên cuøng coù töông öng vôùi caên naøy thuoäc hieän taïi, coøn laïi caùc phaùp khoâng phaûi laø caên cuøng coù töông öng vôùi caên naøy thuoäc quaù khöù-vò lai, vaø phaåm caâu sinh cuûa Dó tri caên-Cuï tri caên, taát caû taâm-taâm sôû phaùp höõu laäu, saéc-taâm baát töông öng haønh khaùc vaø voâ vi, ñeàu laø caâu thöù tö, cho neân noùi laø tröø ra nhöõng töôùng tröôùc. Nhö Vò tri ñöông tri caên, Dó tri caên-Cuï tri caên tuøy theo söï thích hôïp, noùi roäng ra cuõng nhö vaäy. Taän trí neân noùi laø Taän trí cho ñeán Ñaïo trí chaêng? Cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Vì sao trong naøy phaân bieät veà ba Trí? Ñaùp: Bôûi vì laø yù cuûa Luaän Sö trong phaàn luaän naøy muoán nhö vaäy, cho ñeán noùi roäng ra. Traû lôøi: Taän trí neân noùi laø Taän trí, ñoù laø töï bieát roõ raøng mình ñaõ bieát khaép veà Khoå, mình ñaõ vónh vieãn ñoaïn veà Taäp, mình ñaõ chöùng veà Dieät, mình ñaõ tu veà Ñaïo; hoaëc laø Phaùp trí, ñoù laø töï bieát roõ raøng mình ñaõ bieát khaép veà Khoå heä thuoäc coõi Duïc, mình ñaõ vónh vieãn ñoaïn veà Taäp heä

thuoäc coõi Duïc, mình ñaõ chöùng veà Dieät caùc haønh heä thuoäc coõi Duïc, mình ñaõ tu veà Ñaïo ñoaïn caùc haønh heä thuoäc coõi Duïc; hoaëc laø Loaïi trí, ñoù laø töï bieát roõ raøng mình ñaõ bieát khaép veà Khoå heä thuoäc coõi Saéc-Voâ saéc, mình ñaõ vónh vieãn ñoaïn veà Taäp heä thuoäc coõi Saéc-Voâ saéc, mình ñaõ chöùng veà Dieät caùc haønh heä thuoäc coõi Saéc-Voâ saéc, mình ñaõ tu veà Ñaïo ñoaïn caùc haønh heä thuoäc coõi Saéc-Voâ saéc; hoaëc laø Khoå trí, ñoù laø töï bieát roõ raøng mình ñaõ bieát khaép veà Khoå heä thuoäc ba coõi; hoaëc laø Taäp trí, ñoù laø bieát roõ raøng mình ñaõ vónh vieãn ñoaïn veà Taäp heä thuoäc ba coõi; hoaëc laø Dieät trí, ñoù laø töï bieát roõ raøng mình ñaõ chöùng veà Dieät caùc haønh heä thuoäc ba coõi; hoaëc laø Ñaïo trí, ñoù laø töï bieát roõ raøng mình ñaõ tu veà Ñaïo ñoaïn caùc haønh heä thuoäc ba coõi. Hoûi: Vì sao Taän trí khoâng phaûi laø Tha taâm trí? Ñaùp: Bôûi vì Taän trí khoâng phaûi laø töï taùnh thuoäc veà Kieán, Tha taâm trí laø töï taùnh thuoäc veà Kieán. Hoûi: Vì sao khoâng phaûi laø Theá tuïc trí? Ñaùp: Bôûi vì Taän trí laø voâ laäu, Theá tuïc trí laø höõu laäu. Ñaõ hieån baøy veà töï taùnh, neân hieån baøy veà ñòa. Taän trí, hoaëc laø coù Taàm-coù Töù, ñoù laø döïa vaøo Vò chí-Tónh löï thöù nhaát; hoaëc laø khoâng coù Taàm-chæ coù Töù, ñoù laø döïa vaøo Tónh löï trung

gian; hoaëc laø khoâng coù Taàm-khoâng coù Töù, ñoù laø döïa vaøo ba Tónh löï treân vaø ba Voâ saéc döôùi. Ñaõ hieån baøy veà ñòa, neân hieån baøy veà töông öng. Taän trí, hoaëc laø töông öng vôùi Laïc caên, ñoù laø döïa vaøo Tónh löï thöù ba; hoaëc laø töông öng vôùi Hyû caên, ñoù laø döïa vaøo hai Tónh löï ñaàu; hoaëc laø töông öng vôùi Xaû caên, ñoù laø döïa vaøo Vò chí-Tónh löï trung gian-Tónh löï thöù tö vaø ba Voâ saéc döôùi. Ñaõ hieån baøy veà töông öng, neân hieån baøy veà haønh töôùng. Taän trí, hoaëc laø töông öng vôùi Voâ nguyeän, ñoù laø möôøi haønh töôùng; hoaëc laø töông öng vôùi Voâ töôùng, ñoù laø boán haønh töôùng. Hoûi: Vì sao Taän trí khoâng phaûi laø töông öng vôùi Khoâng? Ñaùp: Bôûi vì Khoâng laø thaéng nghóa traûi qua thaéng nghóa, Taän trí laø thaéng nghóa traûi qua theá tuïc. Nhö noùi: Bieát roõ raøng ñôøi soáng cuûa mình ñaõ heát. Bôûi vì traûi qua söï hieåu bieát cuûa mình, cho neân khoâng phaûi laø töông öng vôùi Khoâng. Ñaõ hieån baøy veà haønh töôùng, neân hieån baøy veà sôû duyeân. Taän trí, hoaëc laø duyeân vôùi heä thuoäc coõi Duïc, hoaëc laø duyeân vôùi heä thuoäc coõi Saéc-Voâ saéc. ÔÛ ñaây noùi laø duyeân vôùi Khoå-Taäp, hoaëc laø duyeân vôùi khoâng heä thuoäc; ôû ñaây noùi laø duyeân vôùi Dieät-Ñaïo.

Nhö Taän trí, Voâ sinh trí cuõng nhö vaäy. Nhöng coù sai bieät, ñoù laø Voâ sinh trí neân noùi laø Voâ sinh trí, ñoù laø töï bieát roõ raøng mình khoâng trôû laïi bieát khaép veà Khoå, khoâng trôû laïi vónh vieãn ñoaïn veà Taäp, khoâng trôû laïi chöùng veà Dieät, khoâng trôû laïi tu veà Ñaïo. Chaùnh kieán Voâ hoïc neân noùi laø Chaùnh kieán Voâ hoïc, ñoù laø duøng boán haønh töôùng ñeå bieát veà naêm Thuû uaån, duøng boán haønh töôùng ñeå bieát veà nhaân cuûa naêm Thuû uaån, duøng boán haønh töôùng ñeå bieát veà dieät naêm Thuû uaån, duøng boán haønh töôùng ñeå bieát veà ñaïo ñoaïn naêm Thuû uaån; hoaëc laø Phaùp trí, ñoù laø bieát veà boán Ñeá cuûa coõi Duïc; hoaëc laø Loaïi trí, ñoù laø bieát veà boán Ñeá cuûa coõi Saéc-Voâ saéc; hoaëc laø Tha taâm trí, ñoù laø bieát veà taâm-taâm sôû phaùp voâ laäu khaùc; hoaëc laø Khoå-Taäp-Dieät-Ñaïo trí, ñoù laø bieát rieâng bieät veà boán Ñeá cuûa ba coõi. Hoûi: Vì sao Chaùnh kieán Voâ hoïc khoâng phaûi laø Theá tuïc trí? Ñaùp: Bôûi vì Chaùnh kieán Voâ hoïc laø voâ laäu, Theá tuïc trí laø höõu laäu. Ñaõ hieån baøy veà töï taùnh, boán phaàn nhö ñòa... noùi nhö tröôùc. Sai bieät laø Chaùnh kieán Voâ hoïc cuõng töông öng vôùi Khoâng, cuõng laøm haønh töôùng Khoâng-Voâ ngaõ maø chuyeån. Caùc Taän trí luùc ñaàu, cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Tröôùc ñaây trình baøy veà ba Trí, chöa phaân tích veà Ñaúng voâ giaùn duyeân vaø Sôû duyeân sai bieät, nay muoán phaân tích veà ñieàu aáy, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Hoûi: Caùc Taän trí luùc ñaàu, luùc aáy taát caû laø Ñaúng voâ giaùn thuoäc ñaïo voâ giaùn chaêng? Ñaùp: Ñuùng nhö vaäy, bôûi vì Taän trí luùc ñaàu chaéc chaén khôûi leân töø Ñaúng voâ giaùn thuoäc Ñònh Kim cang duï. Hoûi: Giaû söû Ñaúng voâ giaùn thuoäc ñaïo voâ giaùn, thì luùc aáy taát caû laø Taän trí chaêng? Ñaùp: Ñuùng nhö vaäy, bôûi vì Ñaúng voâ giaùn thuoäc Ñònh Kim cang duï chaéc chaén khôûi leân Taän trí. Hoûi: Caùc Voâ sinh trí luùc ñaàu, luùc aáy taát caû laø Ñaúng voâ giaùn thuoäc Taän trí chaêng? Ñaùp: Ñuùng nhö vaäy, bôûi vì Voâ sinh trí luùc ñaàu chaéc chaén khôûi leân töø Ñaúng voâ giaùn thuoäc Taän trí. Hoûi: Giaû

söû Ñaúng voâ giaùn thuoäc Taän trí, thì luùc aáy taát caû laø Voâ sinh trí chaêng? Ñaùp: Hoaëc laø Taän trí, ñoù laø Thôøi giaûi thoaùt; hoaëc laø Voâ sinh trí, ñoù laø Baát thôøi giaûi thoaùt; hoaëc laø Chaùnh kieán Voâ hoïc, ñoù laø Thôøi giaûi

thoaùt. Hoûi: Caùc duyeân aáy khôûi leân ñaïo voâ giaùn, thì duyeân aáy khôûi leân Taän trí luùc ñaàu chaêng? Ñaùp: Neáu duyeân aáy sinh ra khôûi leân ñaïo voâ giaùn, thì duyeân aáy khôûi leân Taän trí luùc ñaàu. Neáu khoâng phaûi laø duyeân aáy sinh ra khôûi leân ñaïo voâ giaùn, thì khoâng phaûi laø duyeân aáy khôûi leân Taän trí luùc ñaàu, nghóa laø Ñònh Kim cang duï töông öng vôùi saùu Trí, töùc laø Dieät-Ñaïo phaùp trí vaø boán Loaïi trí; Taän trí luùc ñaàu do hai Trí thaâu nhieáp, ñoù laø Khoå- Taäp loaïi trí. Neáu Ñònh Kim cang duï töông öng vôùi Khoå-Taäp loaïi trí, thì chung caûnh sôû duyeân vôùi Taän trí luùc ñaàu, bôûi vì cuøng duyeân vôùi boán Uaån cuûa Phi töôûng phi phi töôûng xöù maø sinh ra; boán Uaån aáy goïi laø Sinh, bôûi vì thuoäc veà sinh töû. Neáu Ñònh Kim cang duï töông öng vôùi Dieät-Ñaïo Phaùp- Loaïi trí, thì khaùc caûnh sôû duyeân vôùi Taän trí luùc ñaàu, bôûi vì phaùp kia duyeân vôùi Dieät-Ñaïo cuûa ba coõi, phaùp naøy duyeân vôùi Khoå-Taäp cuûa coõi Höõu Ñaûnh. Hoûi: Caùc duyeân aáy khôûi leân Taän trí, thì duyeân aáy khôûi leân Voâ sinh trí chaêng? Ñaùp: Ñuùng nhö vaäy. Hoûi: Giaû söû duyeân aáy khôûi leân Voâ sinh trí, thì duyeân aáy khôûi leân Taän trí chaêng? Ñaùp: Ñuùng nhö vaäy, bôûi vì hai Trí naøy cuøng laáy möôøi boán haønh töôùng ñeå duyeân vôùi boán Ñeá.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.